

**ПРОЕКТ ЗА РЕГИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО
В НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ОБУЧЕНИЕТО НА КАДРИ ЗА
ТРАНСПОРТА**

Доц. д-р инж. Добринка Борисова Атмаджова

Резюме:

Докладът представя проекта по Шеста рамкова програма на Европейската комисия “Създаване на регионален научноизследователски и учебен център по железопътен транспорт (RRTC)” с координатор Висшето транспортно училище “Тодор Каблешков” и партньор Машинният факултет (МФК) в Кралеве към Университета в Крагуевац, Сърбия. Първите резултати от проекта, които цели осъществяването на сътрудничество в научните изследвания и обучението в областта на железопътния транспорт, показват, че той дава възможност на балканските научни институти и университети да се обединят в мрежа и по-този начин да се присъединят към Европейското научноизследователско пространство, което е част от интеграционните процеси в Европа.

1. Цели и ресурси на проекта

Проектът RRTC е разработен по направление “Транспорт-2” , а инструментът е SSA (Определящо поддържащо действие). Неговата продължителност е две години с начало 1 септември 2005 г. Основният екип се състои от петима представители на ВТУ – доц. д-р Добринка Атмаджова, координатор; гл. ас. д-р Анна Джалева-Чонкова; гл. ас. инж. Маргарита Георгиева; доц. д-р Борислав Бенчев и доц. д-р Ненчо Ненов – и трима на МФК – проф. д-р Ранко Раканович; проф. д-р Драган Петрович и доц. д-р Златан Шошкич.

Основната цел на проекта е да се създаде международна организация – Регионален център, който да допринесе за развитието на устойчив железопътен транспорт в балканските страни. Центърът следва да фокусира усилията на изследователите и университетските преподаватели върху прилагането на европейските стандарти и изисквания в областта на транспорта. Въпреки че се

нарича регионална, организацията ще бъде отворена за членство и на други подходящи организации от всички европейски страни.

Дейността на Регионалния център ще бъде насочена към интензифициране на научноизследователската работа в региона. Чрез създаването на работни и експертни групи ще бъде насърчавано разработването на нови проекти с включването на транспортни и машиностроителни компании, малки и средни предприятия. Програмата на центъра ще бъде обявена на срещата по проекта в рамките на XVI Международна научна конференция “Транспорт 2006” в София.

Създаването на една международна организация е задача, която изисква значителен опит, много организационна работа и ентузиазъм. От тази гледна точка изборът на ВТУ за база на центъра е оптимално най-доброто решение. Това е институция за висше образование, която по своята специфика е уникална за Балканите. Създадено преди 84 години, училището е доказало своята роля като солидна образователна институция за подготовка на инженери и специалисти за транспорта и специално за железниците. През последните години то се промени значително в съответствие с реформите във висшето образование в България и процеса на хармонизирането му с европейските стандарти и изисквания. Резултатите в това направление са повече от обнадеждаващи, тъй като през последните години ВТУ заема предни позиции в класацията на българските университети.

Академичният състав на училището включва висококвалифицирани преподаватели, голяма част от които са изтъкнати учени в областта на транспорта. Организираните от ВТУ научни конференции са привлекателен форум за изследователи от много европейски страни, включително и от Балканите. Успешно се развива сътрудничеството с редица европейски университети, значителен опит е натрупан и в разработването на национални и международни проекти по различни европейски програми. ВТУ поддържа близки контакти и с много транспортни, спедиторски и индустриални компании, като организира различни курсове за продължаващо обучение съобразно техните потребности.

Друга важна предпоставка за успеха на дейностите по проекта и на Регионалния център е наличието на модерна материално-техническа база. Училищният кампус предоставя всички удобства за организиране на различни по своя характер и предназначение международни събития.

Независимо от факта, че Регионалният център ще бъде базиран в София, той ще бъде организиран като обща структура с партньорите от МФК. Факултетът в Кралево е също авторитетна образователна институция, която от 36 години подготвя специалисти за индустрията, включително и за железниците. Той има значителен опит в научните изследвания както в областта на теорията, така и в научно-приложните разработки.

2. По-важни резултати от работата по проекта

Основните дейности, извършени по проекта, бяха насочени към разширяване на контактите и сътрудничеството между изследователите и университетските преподаватели от Балканите като условие за създаването на центъра. През първата година на проекта членовете на основния екип подновиха връзките си с Транспортния факултет в Белград, Сърбия и Техническият факултет в Битоля, Македония и установиха контакти с колеги от Университета “Аристотел” в Солун, Гърция и Университета “Политехника” в Букурещ, Румъния. За пръв път в сборник от конференцията бяха включени два доклада на гръцки учени, а румънският университет стана партньор заедно с МФК в нов проект, координиран от ВТУ, и прие предложението за сключване на официален договор за сътрудничество. Проектът RRTC подкрепи и членството на училището в транспортната секция на Европейската академия за архитектура, базирана в Пардубице, Чехия.

Важно е да се подчертае и фактът, че проектът даде нов импулс в развитието на сътрудничеството между двете партньорски институции. Машинният факултет в Кралево включи доц. д-р Добринка Ахмаджова в комисията за защита на магистърски дипломни работи и я определи за рецензент на издаденото наскоро учебно пособие “Железопътни возила. Практикум” с автори доц. д-р Драган Петрович и проф. д-р Ранко Раканович (*Petrovic, D. & R. Rakanovic, Zeleznicka vozila. Praktikum, MFK, Kraljevo, 2006, ISBN 86-82631-31-8*).

Резултатите от проведените по Интернет и на място проучванията за подобни на Регионалния център организации, както и по проблемите на балканските железници, бяха използвани при разработването на проектодокументите на центъра (статут и програма). От всички осъществени контакти с най-голямо значение е срещата с г-н Томас Майснер, заместник управител на FAV – Берлин и представител на проекта EURNEX, който обединява научноизследователските и образователни дейности в областта на железопътния транспорт на 66 институции от 19 европейски държави. На срещата бяха обсъдени възможностите за сътрудничество на базата на общите цели и задачи.

Подготовката за създаването на Регионалния център включи създаването на база данни за човешките ресурси и формирането на работни и експертни групи. Именно в това направление се предвижда размяна на данни и информация за изследователските и образователни дейности с проекта EURNEX. По такъв начин ще се разшири влиянието на EURNEX на територия, която той не покрива – Балканите, като същевременно ще се даде възможност за включването на региона в Европейското научноизследователско пространство.

Проектът RRTC не само подкрепи XV Международна научна конференция “Транспорт 2006” в София, но и участието на членовете на основния екип и други изследователи в различни форуми, на които те представиха резултатите от научноизследователската си работа. Заслужава да се отбележи, че до края на октомври т.г. броят на публикациите на екипа достигнаха 20, от които три са посветени специално на проекта. Българските партньори бяха много активни на научните форуми в Дрезден, Лондон, Жилина,

Пардубице и Ниш. Специално за участието в Семинара по железопътно обучение и симулиране в рамките на конференцията IТЕС 2006 (Лондон, 17-19 май 2006 г.) беше издадена диплянка, която показва възможностите на ВТУ в тази област.

В своята съвкупност дейностите по проекта RRTC повишиха обществения интерес към възможностите в областта на изследванията и обучението както на координиращата, така и партньорската институция. В резултат на това трима членове на основния екип от ВТУ бяха привлечени като експерти в национални проекти, насочени към подобряване на подвижния състав и безопасността на транспорта в България. Не само местни организации от двете страни, но и чуждестранни компании предложиха сътрудничество с проекта и бъдещия център (Alstom, Wago и др.).

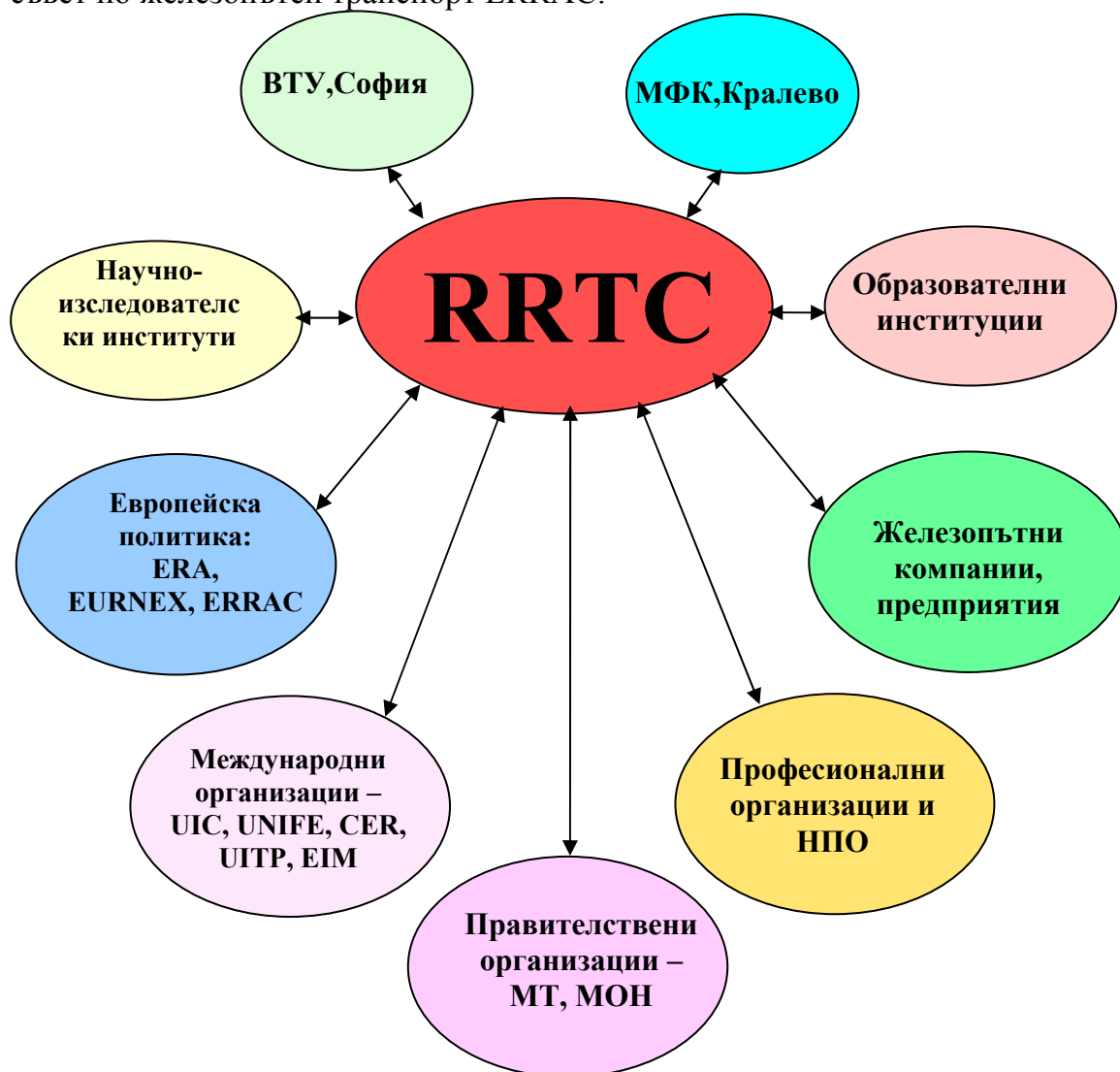
Не случайно проектът стана и един от 11-те победители сред 40 претенденти от 20 университета в конкурса за участие в Научно-образователното ЕКСПО 2006 по време на Международния технически панаир в Пловдив. Резултатите от проекта и перспективите за работа на центъра бяха представени на Железопътен форум 2006 във Велико Търново и на информационния ден за проекта от Шеста рамкова програма TranSMEs (www.arcfund.net/artShow.php?id=8034&bc=2&nt=1).

Воден от основните цели на проекта, основният екип настойчиво насърчаваше изследователите към разработване на проекти с партньори от страните членки на ЕС и от региона. Първият успех в това отношение е координираният от ВТУ проект “Концепции за продължаващо обучение за по-нататъшно повишаване на безопасността в релсовите транспортни системи – КОНСТАНТ” (*CONcepts for life long learning to further increase SafeTy on rail based tRANsporT systems – CONSTANT*), финансиран по програмата за българо-австрийско научно сътрудничество на представителствата на ASO в България и Любляна. В него участват Университетът за природни ресурси и приложни науки за живота (ВOKU) от Виена, Австрия и, както вече беше споменато, Университетът “Политехника” от Букурещ, Румъния и нашите партньори – МФК. От страна на ВТУ, освен координатора гл. ас. д-р Маргарита Георгиева, в основният екип са включени гл. ас. д-р Анна Джалева-Чонкова, ас. Илка Стефанова и доц. д-р Ненчо Ненов. Проектът има за цел да бъдат разработени концепции за продължаващо обучение, предназначени за работещите в релсовия транспорт и съобразени с европейските директиви и законодателство. Резултатите от изследванията и концепциите ще бъдат използвани за създаването на общ модел за продължаващо обучение като задача, включена в работната програма на проекта RRTC за предстоящата година.

3. Задачи и перспективи

Дейностите през втората година от осъществяването на проекта ще бъдат свързани с развитието и укрепването на Регионалния изследователски и учебен център за транспорт като организация, която следва да координира по-нататъшното сътрудничество в научните изследвания и обучението в областта на транспорта след завършването на проекта. Взаимодействието ще бъде

реализирано чрез програмата на центъра, която съдържа раздели за сътрудничеството в научните изследвания и обучението, разработени въз основа на резултатите от проучванията за състоянието на железниците на Балканите и отчитане на приоритетите на ЕС в транспорта и препоръките на консултативния съвет по железопътен транспорт ERRAC.

Задачата за разширяване на обхвата на центъра изисква включването на участници от целия регион, което налага търсенето на нови контакти и представянето на проекта пред други научни и образователни институции в балканските страни. Освен че проектът отново ще подкрепи провеждането на научната конференция в София, ще бъдат организирани и други изяви – семинари, уъркшопове, срещи, където изследователите и университетските преподаватели ще обменят опит и идеи относно развитието на устойчив транспорт на Балканите и създаването на предпоставки за мобилност на работната сила.

За да се улеснят междуличностните контакти и връзките между организациите, основният екип ще предостави на разположение базата данни за изследователите в региона и за създадените експертни групи. Ще бъде осигурен трансфер на научните резултати и ще се организират конкурси за разработка със

значим научен и практически ефект, за иновационен метод, дисертация и др. За по-широкото представяне на новите знания ще бъдат подпомагани издателски инициативи, включително на електронни носители и чрез страницата на проекта. Информацията за научните постижения и други събития ще бъде разпространявана чрез страницата на проекта, масовите комуникации, участието в национални и международни конференции.

В съответствие с програмата си центърът ще разработи стратегия за продължаващо обучение и ще организира пилотни курсове. Ще бъде направено проучване на практическите потребности, на основата на които може да се инициира разработването на съвместни магистърски програми, лекционни курсове или модули. Предвижда се центърът да активизира и междуакадемичния обмен чрез краткосрочни посещения, гостуване на преподаватели, размяна на студентски групи и др.

Крайната цел на проекта RRTC е да повиши равнището както на научните изследвания, така и на обучението на специалисти за нуждите на транспорта в съответствие с Лисабонската стратегия и приоритетите в транспортната политика на Балканите.

Заклучение

Центърът, чието създаване ще бъде обявено на XVI Международна научна конференция “Транспорт 2006” ще продължи политиката на насърчаване на учените и университетските преподаватели от региона за разработване на нови съвместни проекти, насочени към текущите проблеми на железниците и транспорта като цяло. Той ще работи за разширяване на сътрудничеството и с изследователски и образователни институции от страните членки на ЕС, като по такъв начин ще интегрира балканската научна общност в Европейското научноизследователско пространство (ЕРА).

Въпреки че е свързан с транспорта, въздействието на проекта RRTC надхвърля рамките на този сектор, защото както научните изследвания, така и образованието имат голямо социално значение. Поради това проектът може да бъде оценен и като принос в процеса на реинтеграция на региона, а също така и в осъществяването на европейската политика в областта на науката и образованието.

За повече информация: www.vtu.bg и www.maskv.edu.yu.

За контакт: rrtc@vtu.bg.